

Asia: VN/4099/2024

Lausuntopyyntö: Työryhmämietintö hallituksen esitykseksi hankintalain, erityisalojen hankintalain sekä rikosrekisterilain 6 b §: n muuttamiseksi

Lausunnonantajan lausunto

Esityksen yleiset tavoitteet ja päämäärät

Mitä mieltä olette esityksen yleisistä tavoitteista ja päämääristä? Saavutetaanko esityksellä hallitusohjelman yleiset tavoitteet säästöistä ja kilpailun lisäämisestä?

Hankintalain tavoitteena on mm. edistää laadukkaiden ja kestävien hankintojen tekemistä sekä turvata yritysten ja muiden yhteisöjen tasapuoliset mahdollisuudet tarjota tavaroita ja palveluja. Lakia tulisi kehittää edelleen niin, että se edistäisi paitsi ekologista ja taloudellista kestävyyttä myös sosiaalista ja yhteiskunnallista kestävyyttä. Nykyisellään laki mahdollistaa sellaisen kilpailun, joka heikentää paitsi työehtoja myös alihankintaketjun osana olevien yksittäisten ammatinharjoittajien sopimusehtoja, joilla on vähän tai ei lainkaan neuvotteluvaltaa toimeksiantajiinsa nähden. Hankintojen kustannustehokkuus ei voi perustua vuosi vuodelta heikkeneville sopimusehdoille alihankintaketjussa. Tällainen toiminta myös vääristää kilpailua ja tekee ennen pitkää työsuhteisen työn tarjoamisen yrityksille kannattamattomaksi. Ei ole julkishallinnon toimijoiden etu, että kilpailutettavan palvelun tuottaja poistuu alalta siksi, ettei tehty työ kannata liian alhaiseksi kilpailutetun hinnan vuoksi. Yhteiskunnan etu ei ole se, että se joutuu myöhemmin kustantamaan esim. mikroyrittäjien sosiaaliturvaa siksi, ettei näillä ole varaa kustantaa omaan eläke- ja sosiaaliturvaansa liian alhaiseksi kilpailutettujen hintojen vuoksi. Esimerkkinä tästä on tulkkauspalveluala.

Lain tulisi velvoittaa hankintayksiköitä varmistumaan koko hankintakauden ajan siitä, että alihankintaketjussakin sopimukset ovat säällisiä eikä hyväksikäyttö ole mahdollista.

Hankintojen valmistelu

Hankintojen valmistelua koskevilla ehdotuksilla pyritään lisäämään hankintojen huolellista valmistelua, markkinakartoituksen käyttöä, sekä kilpailua julkisissa hankinnoissa. Tavoitteena on saada lisää tarjontaa ja säästöjä. Työryhmän mietinnössä ehdotetussa ratkaisussa on samanaikaisesti pyritty varmistamaan, että se on käytännön hankintatoimen näkökulmasta tarkoituksenmukainen.

Lain tulisi korostaa hankintojen huolellista valmistelua hankinnan kokoluokasta riippumatta. Markkinakartoitusten tekeminen ja markkinavuoropuheluiden käyminen lisäävät kilpailuttajan tietoa hankittavasta palvelusta tai tuotteesta ja kykyä laatia parempia kilpailutuksia. Ne voivat myös lisätä yritysten kiinnostusta osallistua kilpailutuksiin. Olisi tarpeen luoda ostajien ja myyjien välille vahvempaa kumppanuutta ja lisätä kummankin osapuolen osaamista julkisista hankinnoista.

- **Kuinka hyvin hankintalain 65, 75, 124 ja 125 §:iä koskeva esitys edistää markkinakartoituksen käyttöä ja hankinnan huolellista valmistelua?**

-

- **Ovatko esitetyt keinot sopivia näiden tavoitteiden saavuttamiseksi?**

-

Sidosyksiköiden käytön rajoittaminen

Mitä mieltä olette esityksessä ehdotetusta sidosyksiköiden vähimmäisomistusta koskevasta vaatimuksesta? Onko se mielestänne tarkoituksenmukainen ja toteuttamiskelpoinen?

-

Minkälaisia vaikutuksia esitetyllä sidosyksiköiden omistusosuuden vähimmäisvaatimuksella mielestänne on?

-

- **Jos sidosyksiköitä koskeva muutos toteutetaan esitetyllä tavalla, mitä toimenpiteitä ja niistä aiheutuvia kustannuksia muutos todennäköisesti aiheuttaisi edustamanne organisaation eri toimialojen kannalta ja yleisesti?**

-

- **Mitä toimenpiteitä organisaationne aikoo sidosyksikön omistajana tehdä vähimmäisomistusrajaa koskevan sääntelyn seurauksena (esimerkiksi jatkuuko toiminta markkinaehtoisena, puretaanko yhtiö, pilkotaanko yhtiö, ryhdytäänkö muihin toimenpiteisiin?)**

-

- **Minkälaisia taloudellisia tai muita hyötyjä muutoksesta todennäköisesti seuraisi?**

-

Ovatko esitetyt sidosyksiköitä koskevat siirtymäajat mielestänne riittävät? Kuinka paljon aikaa muutoksiin tarvitaan?

-

- Mitä siirtymäaikaa vaativia toimenpiteitä sidosyksiköitä koskeva kirjaus aiheuttaisi?

-

Mietinnön liitteinä olevissa eriävissä mielipiteissä on esitetty poikkeuksia sidosyksiköiden omistusosuusvaatimukseen. Tulisiko vaatimukseen säätää poikkeuksia? Minkälaiset poikkeukset olisivat tarkoituksenmukaisia?

-

Turvallisuus ja huoltovarmuus

Vastaako esitys turvallisuutta ja huoltovarmuutta koskeviin tarpeisiin? Onko esitetty muutos riittävä keino varmistaa turvallisuuden toteutuminen hankinnan elinkaaren aikana ottaen huomioon EU-hankintadirektiivien reunaehdot, sekä muu turvallisuutta ja huoltovarmuutta koskeva sääntely?

-

Rikosrekisteriotteen pakollisuudesta luopuminen

Rikosrekisteriotteiden pakollisesta käytöstä luopumista koskevan ehdotuksen tavoitteena on sujuvoittaa hankintamenettelyjä ja vähentää hallinnollista taakkaa.

-

- Missä määrin muutos vaikuttaa hallinnolliseen taakkaan yhtäältä hankintayksiköiden ja toisaalta tarjoajien kannalta ja edistää näitä tavoitteita?

-

Hankintojen ilmoittaminen

Mitkä ovat näkemyksenne hankintojen ilmoittamista koskeviin muutoksiin? Lisäävätkö ehdotetut muutokset hankintojen avoimuutta tarkoituksenmukaisella tavalla?

-

Muut huomiot

-

